

ми та відвідування лікарів стає головним заняттям людини. Швидкі інволюційні процеси, що відбуваються з деякими людьми похилого віку невдовзі після їх виходу на пенсію, є наслідком їхньої нездатності протистояти потужному тиску соціальних стереотипів. Психологічно-фізіологічні зміни характерні для перехідних моментів всіх вікових категорій, але чомусь прийнято вважати, що саме в літньому віці люди зазнають від цього найбільших труднощів [2].

Цей вид стереотипів впливає і на формування соціальної ролі, яка мала б належати похилим. Прийнято вважати, що головна їхня задача – це турбота про себе, сім'ю або відпочинок. Це свідчить про рольову невизначеності людей похилого віку, про те, що в суспільстві не склалися уявлення про ті ролі людей пізнього віку, які мали громадську значимість, тобто. очевидна недооцінка соціального значення суспільних форм поведінки людей старшого віку. Люди похилого віку може й б хотіли займатися різними цікавими справами, що їх надихають, але стереотипізація у суспільстві накладає свої правила. Скоріш за все, на людини пенсійного віку, яка подорожує, веде свій відеоблог, соціальні мережі, стильно одягається та слідує за модою будуть дивитися дивно та казати, що вона поводить неправильно, для її віку це неприпустимо. І це лише невелика частина переліку тих речей, на які у нашому суспільстві покладено певну заборону для людей похилого віку через існуючі стереотипи, які диктують правила та стиль життя у таких випадках.

Список використаних джерел:

1. Андреева Г. М. Соціальна психологія. Підручник для вищих навчальних закладів. М., 2001. 230 с.
2. Єрмак Н. А. Вплив стереотипів на якість життя похилих людей. Громадські науки. 2007. № 5. С. 120–123. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vliyaniye-stereotipov-na-kachestvo-zhizni-pozhilyh-lyudey>. (дата звернення: 04.11. 2021).
3. Яричев Н. У. Становлення та розвиток вітчизняної парадигми соціальної допомоги і підтримки нужденних. Молодий вчений. М., 2009. С. 419–421.

Науковий керівник: к.політ.н., доцент Третьякова Т. М.

Горохович Ольга Євгенівна
студентка 2-го курсу магістратури

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ГАРМОНІЙНИХ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН

Сім'я є сполучною ланкою між особистістю та суспільством, оскільки сприяє інтеграції її членів у суспільство і водночас захищає їх від стресових факторів соціального життя. Сім'я розвиває автономні навички своїх членів і сприяє вихованню та здоровому зростанню нових поколінь. Нещодавні соціально-економічні кризи, зміни в сімейній системі та сімейних відносинах ставлять під загрозу виконання обов'язків у сім'ї та спричиняють глибокі наслідки для її членів (біологічні, психологічні та соціальні) як у сьогоденні, так і в майбутньому.

Концептуально існує багато термінів, які використовуються для визначення якості шлюбу. Так, наприклад, закордонні дослідники використовують такі поняття як подружнє щастя, задоволеність шлюбом, сімейна стабільність, подружній успіх, подружнє пристосування, дружба та кілька інших термінологій, які описують якість стосунків [3, с. 370–387; 4, с. 211–226].

Проте усі ці визначення можна об'єднати таким поняттям як гармонія. Гармонія – це ідеальний стан, якого прагне людство за останні кілька тисяч років. Побудова гармонійної сім'ї – це реалізація гармонійних стосунків та координація між членами сім'ї, а також взаємоповага, довіра та взаємодопомога між членами сім'ї. Поки що така сім'я, яка дотримується обіцянок, виконує обов'язки та проявляє турботу один про одного, все ще є основним напрямком діяльності, і більшість сімей мають сильні координаційні та адаптаційні можливості. Однак цього все ще недостатньо в емоційному вираженні, побудові щасливої атмосфери та терпимості та компромісу у міжособистісних взаємодіях.

Як зазначає О. Кляпець [2, с. 151], умовою психологічного здоров'я сім'ї, є гармонійність сімейних взаємин. Здорова сім'я вільна від дезорганізуючої внутрішньосімейної психологічної напруженості

і конфліктів, не відчуває дискомфорту подружніх взаємин, має перспективи і не розпадається під впливом незначних труднощів.

Значну роль у гармонійних сімейних стосунках більшість авторів дослідників називають гендерний розподіл ролей у сім'ї. На думку О. Є. Баклановой, «рольова узгодженість у шлюбі, що визначається як ступінь відповідності рольових очікувань одного з подружжя та домагань його партнера у значних сферах шлюбу (таких як побутова організація сім'ї, батьківська та емоційно-психологічна функції подружжя та їх соціальна зовнішня привабливість), як характеризує сімейні взаємини з погляду задоволеності шлюбом і рівня конфліктності у парі, а й виступає чинником розвитку шлюбно-сімейних відносин» [1, с. 9]

З метою вивчення психологічних аспектів сімейних відносин було проведене емпіричне дослідження, яке передбачало теоретичне вивчення та емпіричне дослідження психологічних аспектів гармонійних стосунків в сім'ї. Вибірка дослідження складала 40 людей з них 20 чоловіків і 20 жінок. Під час дослідження використовувались такі методи: тест-опитувальник задоволеності шлюбом (В. В. Століна, Т. Л. Романова, Г. П. Бутенко), опитувальник «Прислів'я» (І. С. Клециной), тест-опитувальник «Реакції подружжя на конфлікт» (Г. С. Кочарян, А. С. Кочарян).

За результатами дослідження встановлено, що «неблагополучні» подружні пари демонструють напруженість міжособистісних відносин, що супроводжується емоційною нестійкістю, підвищеною стомлюваністю та можливими спалахами грубості по відношенню до оточення. Спостерігається певна тенденція до відчуженості, бажання більше перебувати на самоті, що вказує на наявність переживання важкого періоду у сімейних стосунках, певної сімейної кризи. У даних осіб простежується наявність протиріч, орієнтація переважно на власні інтереси, намагання нав'язати власну думку. Іноді можливі прояви грубості як у вербальній, так і в невербальній формі, непрямой агресії.

У «благополучних» сімейних пар виявлено тенденцію до прояву егалітарних установок. Можна констатувати, що в даних сім'ях

немає жорсткого розподілу гендерних ролей та можливий взаємний обмін ролями, існує гнучкий варіант розподілу сімейних обов'язків та видів діяльності, рішення приймаються колегіально, конфлікти вирішуються не з позицій сили, а за допомогою компромісу. Проте слід визначити, що егалітарні установки більшою мірою виражені у жінок, ніж чоловіки.

Отже, сильні сім'ї мають відкриті лінії спілкування, де всі члени сім'ї відчувають себе почутими та поважними. Один із найкращих способів зміцнити свою сім'ю – розвинути свої навички слухання та навички інших членів сім'ї. Поки ми не чуємо один одного, ми не зможемо побудувати гармонійні стосунки.

Список використаних джерел:

1. Бакланова О. Э. Согласованность супружеских ролей как фактор развития продуктивных брачно-семейных отношений: автореф. дис. канд. психол. наук.: 19.00.13. СПб., 2012. 25 с.

2. Кляпець О. Шлюбно-сімейні настановлення молоді як чинник вибору здорового способу життя. *Соціальна психологія*. 2005. № 6 (14). С. 151.

3. Baxter, L. A. (2010). The dialogue of marriage. *Journal of Family Theory and Review*. 2. P. 370–387.

4. Dush, C. M. K., Taylor, M. G., & Kroeger, R. A. (2008). Marital happiness and psychological well-being across the life course. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 57(2), 211–226. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2008.00495.x>

Науковий керівник: к.психол.н., доцент Татьянчиков А. О.

Гринюк Юлія Олександрівна

*студентка 2-го курсу факультету психології, політології та соціології
Національного університету «Одеська юридична академія»*

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЖІНОК, ЯКІ ЗАЗНАЛИ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї

До кінця ХХ століття законодавчо і на практиці захист від домашнього насильства був практично відсутнім у більшості країн. Тільки у 1993 році ООН випустила документ під назвою «Стратегії боротьби із насильством в родині: довідкове керівництво». Першим